

VÝKONNOSTNÉ ZMLUVY SAV 2024–2026

Ukazovatele výkonnostnej zmluvy

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

Základné informácie o v. v. i.

Názov

Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV, v. v. i.

Štatutárny zástupca

doc. Mgr. Gabriela Múcsková, PhD.

Adresa

Panská 26, 811 01 Bratislava

Kontaktné údaje

info@juls.savba.sk

Webová stránka

<https://www.juls.savba.sk/>

TEMATICKÝ OKRUH: EXCELENTNÝ VÝSKUM***Významné publikačné výstupy vedeckého výskumu*****Ukazovateľ**

Priemerný ročný počet excelentných vedeckých publikačných výstupov v kategórii publikačnej činnosti: štúdie v indexovaných vedeckých časopisoch (CCC, WOS, Scopus) – kategórie ADC, ADD, ADM, ADN.

Východisková hodnota

Za roky 2020 – 2023 mal ústav podľa výročných správ spolu 51 publikácií v daných kategóriách (priemerne 12,75 ročne).

Navrhovaný cieľ do konca roka 2026

Do roku 2026 plánuje ústav publikovať, resp. odovzdať do tlače po recenznom konaní spolu 42 publikácií v danej kategórii (priemerne 14 ročne).

Zdôvodnenie (max. 500 slov)

Merateľné ukazovatele uvedené v Zásadách systému výkonnostných zmlúv nie sú pre disciplínu zameranú na výskum národného jazyka vhodné – za obdobie 2020 – 2023 nemá ústav žiaden zo spomínaných výstupov. Vychádzame preto z kategórií publikačnej činnosti zastúpených produkciou ústavu, ktoré patria k najvyššie hodnoteným publikačným výstupom a ktoré zahŕňajú štúdie v indexovaných vedeckých časopisoch. Tieto výstupy majú dlhodobu v celkovom publikačnom výkone ústavu nižšie zastúpenie v porovnaní so štúdiami v neindexovaných časopisoch a zborníkoch, preto navrhovaný cieľ sleduje zámer posilniť ich produkciu. V navrhnutých počtoch sa bude zároveň klásť dôraz na reprezentatívne zastúpenie výstupov publikovaných v zahraničí (min. 30 %) a výstupov publikovaných v cudzom jazyku (min. 20 %). Okrem toho ústav navýši aj publikovanie monografií, kapitol a monografických štúdií (autorských alebo v spoluautorstve). Posilnením monografických prác a vedeckých štúdií ústav tiež nadväzuje na odporúčania medzinárodného panelu hodnotiteľov.

Ústav vydáva 2 vedecké časopisy (Jazykovedný časopis a Slovenská reč), ktoré sú indexované v databáze Scopus – do roku 2026 minimálne jeden z nich podá prihlášku na zaradenie do WOS. Trvanie schvaľovacieho procesu do databázy WOS prekračuje obdobie 3 rokov, preto nie je možné sa k indexácii v databáze v tomto čase zaviazat'.

TEMATICKÝ OKRUH: EXCELENTNÝ VÝSKUM

Významné patenty a iné významné výstupy

Ukazovateľ

Počet, zameranie a charakter vedeckých databáz vytvorených ústavom.

Východisková hodnota

V rokoch 2020 – 2023 ústav vytvoril 14 nových korpusov alebo nových verzií existujúcich korpusov a 1 novú terminologickú zbierku (v odbore epidemiológie a imunológie) v rámci Slovenskej terminologickej databázy (STD).

Navrhovaný cieľ do konca roka 2026

Budovanie nových a rozširovanie existujúcich databáz: vytvorenie digitalizovanej databázy slovenských nárečí, 2 nových korpusov, 1 terminologickej zbierky a 3 datasetov ako kvalitatívne nových typov databáz (konkretizácia v zdôvodnení).

Zdôvodnenie (max. 500 slov)

Ústav má bohaté skúsenosti s vytváraním veľkých jazykových databáz v podobe jazykových korpusov, terminologických zbierok a podporných jazykových databáz s automatickými vyhľadávacími programami. Všetky tieto výstupy sú verejne dostupné a široko využívané odbornou i laickou verejnosťou na Slovensku aj v zahraničí. Tvorba nových jazykových databáz, korpusov a nových verzií korpusov, ako aj rozširovanie Slovenskej terminologickej databázy sa realizujú v rámci bežiacich projektov, najmä v rámci Zmluvy o združení prostriedkov na tvorbu a rozvoj Slovenského národného korpusu (v rámci aktuálnej Zmluvy sa plánuje vytvorenie 9 nových korpusov, resp. verzií korpusov, a rozšírenie Slovenskej terminologickej databázy o 500 termínov ročne).

Nad rámec úloh vyplývajúcich z projektov a Zmluvy o združení prostriedkov na tvorbu a rozvoj Slovenského národného korpusu plánuje ústav v rámci VZ vytvoriť:

1) Úplne novú digitalizovanú databázu slovenských nárečí, čo zahŕňa samotnú digitalizáciu a vytvorenie verejne dostupného portálu slovenských nárečí.

Finančné prostriedky budú využité na digitalizáciu archívu slovenských nárečí (lístkovej kartotéky a archívu nárečových prepisov, ako aj archívu audiozáznamov), ktorý obsahuje vzácne pramene a záznamy, a tiež elektronizáciu publikovaných syntetických prác (Atlas slovenského jazyka a Slovník slovenských nárečí), ako aj regionálne alebo tematicky zameraných autorských prác z oblasti dialektológie. Časť z menovaných položiek je len čiastočne digitalizovaná (1. a 2. zväzok Slovníka slovenských nárečí ako súčasť Slovníkového portálu a 4. zväzok Atlasu slovenského jazyka), okrem toho je do elektronickej podoby ručne prepísaná veľká časť textov z archívu nárečových prepisov. Významnejší postup pri ich digitalizácii a elektronizácii je limitovaný finančnými prostriedkami z grantových projektov a časovými kapacitami vedeckých pracovníkov. Príspevok v rámci VZ by výrazne urýchlil budovanie databázy a nárečových korpusov.

Po digitalizácii (v spolupráci s externým subjektom) všetkých materiálov plánuje ústav vytvoriť jednak internú databázu všetkých nárečových dát zhromaždených v archívoch ústavu a jednak verejnosti prístupný portál zahŕňajúci a) nárečovú mapu Slovenska s prístupnými zvukovými ukážkami nárečí a b) súbor máp štyroch zväzkov Atlasu slovenského jazyka zobrazujúcich areálovú diferencovanosť jazykových javov. Súčasťou nárečovej mapy budú aj stručné a zrozumiteľné opisy nárečí v jednotlivých lokalitách, a súčasťou súboru digitalizovaných máp z Atlasu slovenského jazyka budú historickojazykové a geolingvistické komentáre.

Finančné prostriedky budú využité na:

- externý subjekt, ktorý zrealizuje digitalizáciu prameňov;
- technického pracovníka, ktorý vytvorí programové nástroje na systemizáciu

digitalizovaných dát v databáze a v portáli;

- brigádnickú spoluprácu pri prepise indexov a textov.

2) Dva nové korpusy:

- referenčný publicistický korpus z dát agentúry TASR;

- autorský korpus (korpus obsahujúci diela vybraného slovenského autora s literárnovednou anotáciou).

3) Terminologickú zbierku životného prostredia v rámci projektu Slovenskej terminologickej databázy, čo zahŕňa spracovanie odborných dát podľa stanovenej koncepcie databázy a konzultácie a validácie odborníkov daného odboru.

4) Tri databázy nového typu – datasety – ide o databázy obsahujúce štruktúrované jazykové dáta, ktoré budú dostupné kompletne (nielen formou vyhľadávacieho okna) a bez reštriktívnych licenčných obmedzení v rámci iniciatívy Otvorenej vedy (Open Science).

TEMATICKÝ OKRUH: KVALITNÉ VÝSKUMNÉ PROSTREDIE

Úspešné doktorandské štúdium

Ukazovateľ

1) Počet doktorandov v jednotlivých etapách doktorandského štúdia

2) Počet potenciálnych školiteľov

Poznámka: Uvedené počty sú ako ukazovatele zvolené s cieľom charakterizovať úspešnosť a podmienky doktorandského štúdia.

Východisková hodnota

Stav ukazovateľov za obdobie 2020-2023:

Počet úspešných absolventov doktorandského štúdia: 1

Celkový počet doktorandov na konci uvedeného obdobia: 10; z toho po dizertačnej skúške: 5

Počet potenciálnych školiteľov na konci uvedeného obdobia: 12

Navrhovaný cieľ do konca roka 2026

1) Počet doktorandov:

Počet úspešných absolventov doktorandského štúdia: 5

Celkový počet doktorandov na konci roka 2026: 6

Z toho po dizertačnej skúške: 3

Z toho počet novoprijatých v období 2024-2026: 3

Navrhovaný cieľ 6 študentov vychádza z predpokladu prijatia priemerne 1 študenta ročne k už existujúcemu počtu doktorandov, pričom sa berie ohľad aj na aktuálny stav v r. 2024 (1 zanechanie štúdia, 2 prerušenia štúdia zo zdravotných dôvodov a MD).

2) Počet potenciálnych školiteľov:

Celkový počet potenciálnych školiteľov na konci 2026: 14

Z toho nových pracovníkov s kvalifikačným stupňom IIa, resp. doc.: 3

Navrhovaný cieľ 14 potenciálnych školiteľov je stanovený aj s ohľadom na aktuálne 4 potenciálnych školiteľov v dôchodkovom veku.

Cieľom zvyšovania počtu pracovníkov s kvalifikačným stupňom IIa je aj 1) rozšíriť tematický záber doktorandského štúdia a dizertačných prác a 2) prijímať vyšší počet PhD. študentov.

Zdôvodnenie (max. 500 slov)

Ústav má interne vypracovaný plán rozvoja a skvalitňovania doktorandského štúdia.

Navrhovaný cieľ je spojený s motiváciou študentov už počas štúdia, aby ostali na školiacom pracovisku aj po ukončení štúdia.

Ďalším z cieľov je priebežné prijímanie vyššieho počtu nových študentov ročne v porovnaní so súčasným stavom, čo súvisí s nízkym počtom potenciálnych školiteľov a možnosťou prijímať len 1 študenta ročne. Preto je dôležité navýšiť počet potenciálnych školiteľov.

Okrem toho zvýšenie počtu pracovníkov s vyšším kvalifikačným stupňom (IIa, doc, a pod.) celkovo zlepši kvalifikačnú štruktúru ústavu, ktorá nie je v súčasnosti uspokojivá. Tento fakt však do veľkej miery súvisí s charakterom disciplíny, v ktorej viaceré odborné a vedecké výkony (lexikografická práca, tvorba jazykových databáz a programových nástrojov, odborná poradenská a expertízna činnosť) nie sú adekvátne zohľadnené pri uchádzaní sa o vyššie akademické stupne a tituly.

TEMATICKÝ OKRUH: KVALITNÉ VÝSKUMNÉ PROSTREDIE

Kariérny rozvoj a stabilizácia post-doktorandských pozícií

Ukazovateľ

Počet postdoktorandov

(Postdoktorand – vedecký pracovník do 7 rokov od úspešnej obhajoby PhD., t. j. od r. 2017).

Východisková hodnota

Na konci roku 2023 mal ústav 10 postdoktorandov v rozsahu 7,85 FTE.

(Štruktúra: 3 absolventi z ústavu ako školiaceho pracoviska, 7 z iných vzdelávacích inštitúcií, z toho 1 zo zahraničia.).

Navrhovaný cieľ do konca roka 2026

Získanie nových postdoktorandov s cieľom udržať minimálne počet 10, prípadne tento počet navýšiť, a to z radov vlastných PhD. študentov ústavu, ako aj z radov absolventov iných vzdelávacích inštitúcií; ich stabilizácia na pracovisku a s tým súvisiaci ďalší profesionálny (kvalifikačný) rast.

Navrhovaný cieľ 10 postdoktorandov je stanovený aj s ohľadom na časový posun kritéria 7 rokov od úspešnej obhajoby PhD., t. j. od r. 2020. V roku 2026 budú toto časové kritérium spĺňať len 3 z aktuálnych 10 postdoktorandov ústavu.

Zdôvodnenie (max. 500 slov)

Nízky počet postdoktorandov je dlhodobým problémom ústavu. Ich zvýšenie zlepši kvalifikačnú i vekovú štruktúru, ako aj publikačnú činnosť.

Cieľ sa bude naplňovať týmito opatreniami:

- snaha o vytvorenie pracovného miesta pre každého nového postdoktoranda a jeho zaradenie do výskumnej činnosti ústavu;
- podpora tvorivých projektových, výskumných a publikačných aktivít postdoktorandov, napr. zabezpečenie knižného vydania úspešne obhájenej dizertačnej práce;
- motivačný finančný príspevok vo forme osobného ohodnotenia z prostriedkov VZ v prípade nadpriemerných vedeckovýskumných výsledkov a iných aktivít v rámci pracoviska;
- primeraná motivácia a vytvorenie podmienok pre ďalší kariérny postup k získaniu kvalifikačného stupňa IIa a ďalších vedeckých stupňov. Získanie vyšších kvalifikačných stupňov je tiež spojené s možnosťou vedenia nových študentov PhD. štúdia.

TEMATICKÝ OKRUH: SPOLOČENSKÝ DOSAH VÝSKUMU

Vzdelávanie

Ukazovateľ

Vzdelávanie v oblasti využívania jazykových databáz – počet seminárov a iných vzdelávacích foriem (+ zavedenie inovatívnych foriem).

Východisková hodnota

Ústav pravidelne organizuje vzdelávacie semináre pre začínajúcich používateľov SNK a iných databáz (priemerne 4 ročne za obdobie 2020-2023), vytvára inštruktážne videá a vzdelávacie materiály (na konci r. 2023 bolo k dispozícii 13 inštruktážnych videí).

Navrhovaný cieľ do konca roka 2026

Rozšírenie vzdelávania o 3 nové (inovatívne) formy seminárov pre ďalšie skupiny adresátov a rozšírenie počtu inštruktážnych videí minimálne o 15 jednotiek.

Zdôvodnenie (max. 500 slov)

Navrhovaný cieľ súvisí najmä s rozšírením foriem a adresátov vzdelávania.

Konkrétne ide o:

- rozšírenie adresátov vzdelávania aj o pokročilých používateľov korpusov a databáz,
- okrem študentov a stážistov ponúkať vzdelávanie aj pre profesionálnych používateľov jazyka (prekladatelia, učitelia, prekladatelia, spisovatelia, editori, pracovníci médií a pod.), ktoré bude prispôbené ich konkrétnym potrebám,
- vytvorenie špecializovaného kurzu práce s korpusovými databázami pre učiteľov slovenského jazyka akreditovaného MŠVVaM SR,
- rozšírenie súboru inštruktážnych videí na prácu s korpusmi a databázami o minimálne 15 nových jednotiek.

Rozšírenie obsahu a foriem vzdelávania úzko nadväzuje aj na ukazovateľ 3.1.2 a formulovaný cieľ vybudovať nové typy databáz a korpusov.

Finančné prostriedky budú využité na:

- organizačné zabezpečenie workshopov;
- technické vybavenie;
- odmeňovanie pracovníkov, ktorí sa budú podieľať na jednotlivých typoch vzdelávacích aktivít a výstupov.

TEMATICKÝ OKRUH: KVALITNÉ RIADENIE VEDY A VÝSKUMU

Každá v.v.i. vypracuje podklady pre štyri typy ukazovateľov a tieto podklady predloží príslušnému hodnotiacemu panelu pri hodnotení plnenia výkonnostných zmlúv 2024–2026.

Ukazovateľ: Stratégia a akčný plán

V.v.i. si vypracuje/aktualizuje svoju stratégiu, ktorú predloží príslušnému hodnotiacemu panelu najneskôr do 30. júna 2025 (v.v.i., ktoré majú vo výkonnostnej zmluve podmienku povinného spájania, predložia vypracovanú stratégiu do 30. júna 2026).

Výstup: *Aktualizovaná stratégia v.v.i. (do 30. júna 2025, resp. 2026 v prípade spájajúcich sa organizácií).*

Podklad pre hodnotiaci panel: Správa v.v.i. hodnotiaca implementáciu stratégie a akčného plánu v.v.i. v rokoch 2024–2026.

Ukazovateľ: Ľudské zdroje

Podklad pre hodnotiaci panel: Správa v.v.i. o nakladaní s ľudskými zdrojmi na v.v.i. v období 2024–2026.

Ukazovateľ: Výkazníctvo a kontrola

Podklady pre hodnotiaci panel: Výročné správy v.v.i. za roky 2024, 2025, príp. 2026, stanoviská Ekonomicko-technického odboru Úradu SAV a vedenia príslušného oddelenia vied SAV a pod.

Ukazovateľ: Implementácia riadiacich štruktúr a kvalita riadenia

Podklady pre hodnotiaci panel: Správy o (príp. zápisnice z) činnosti vedeckej a správnej rady v.v.i. za roky 2024, 2025, príp. 2026, správa o činnosti medzinárodného poradného panelu v.v.i. za obdobie 2024–2026, správy o činnosti dozornej rady v.v.i. za roky 2024, 2025, príp. 2026 (vypracované dozornou radou v.v.i.) a pod.